o „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 231 Vineri 26 August 1938
14 Pagini P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

CE TREBUE SĂ FACEM IN BANAT

Cu prilejul solemnității instalării rezidentului regal al ținutului Timiș, I. P. S. Patriarh dr. Miron Cristea, președintele consiliului, a amintit, pe lângă calitățile românilor bănățeni, situația îngrijorătoare ce se constată, în satele lor, din cauza numărului mic al copiilor. Înaltul prelat a reamintit țăranilor bănățeni îndatorirea lor creștinească și patriotică de a se înmulți și numai atunci când ei vor fi împlinit această cerință națională și etnică, vor binemerita să fie, în adevăr, „fruntea".

Nu numai în sate, ci și în orașe, se constată, în Banat, o descreștere a populației românești, care, în raport cu celelalte ținuturi, este alarmantă :

In statisticile privitoare la mișcarea populației, cea mai mică proporție de născuți o are acest ținut.

Deschidem paginile „Buletinului demografic al României" din 1936 (N. 4) și iată elocvența tragică a cifrelor generale ale natalității în cursul lunei Decembrie 1935 :

„Cea mai mică natalitate se înregistrează în județul Caraș: 12.5 %o. Deosebit de gravă este situația județului Severin, care față de o natalitate de abia 13.7 %o, are o mortalitate de 24.4%o, ceeace înseamnă un deficit de 10.7%o.

Astfel de cifre nu se mai găsesc nicăeri în lumea civilizată.

Și ca să ilustrăm și mai bine fenomenul vom aminti că județul Severin are o mortalitate infantilă de 23.0%o. de nou-născuți".

Lună după lună, an după an, Banatul prezintă în datele statistice această groaznică deficiență biologică, ce slăbește mereu forțele de rezistență ale neamului nostru — căci mai cu seamă românii sunt aceia care își răresc rândurile. Și nu numai românii orășeni și târgoveți, ci și țăranii bănățeni, au cei mai puțini copii și cea mai mare mortalitate infantilă, față de celelalte neamuri ce s'au stabilit în această provincie prin colonizări sistematice. După datele înregistrate de Buletinul demografic al României din Martie 1936 se subliniază faptul, că Banatul, care a ajuns la o natalitate de 14.0%o. are o mortalitate generală de 20.1%o și o mortalitate infantilă de 19.7%o.

Dintre copiii născuți 20 la sută sunt nelegitimi, — ceeace dovedește numărul considerabil al concubinajiilor. La orașe situația este și mai dezastruoasă decât la sate din cauza influenței mediului social și a greutăților traiului. Din 148 de copii născuți mor 34 în vârstă mai mici de un an.

In cele trei județe ale Banatului, scăderea accentuată a natalității și creșterea mortalității infantile trebue să ne îngrijoreze, atât din punctul de vedere național, cât și social.

Reamintim, că în timpul dominațiunii austriace, în Banat s'au făcut colonizări massive și sistematice cu germani și alte naționalități, organizate de o comisiune specială.

Coloniștii germani au fost așezați, fie în satele românești, fie în alte regiuni fertile, prin evacuarea forțată a populației românești.

Aceste comisiuni au lucrat intensiv ; au întemeiat sate-model, au asanat regiunile mlăștinoase, au pus la dispoziție coloniștilor utilajul necesar agricol și mijloacele pentru întemeierea gospodăriilor lor, pe când populația băștinașă română, a fost silită să părăsească satele și gospodăriile lor, spre a se stabili în ținuturile cele mai sărăcăcioase și insalubre. In timpul domniei împărătesei Maria Teresa, când s'au făcut acele colonizări, românii au înregistrat cel mai mare număr de morți și cea mai scăzută natalitate.

După aceea, sub dominația ungară, au început și guvernele din Budapesta să trimită coloniști de-ai lor în Banat, spre a sparge blocul românilor din părțile unde nu se infiltrase elemente străine.

După unire, ar fi fost firesc, să se modifice situația socială și economică, în favoarea elementului românesc, date fiind noile condiții de viață create de regimul nostru.

Totuși, elementul românesc din Banat — după cum reese din datele statistice privitoare la mișcarea populației din acest ținut, a suferit și suferă scăderi considerabile, prin creșterea alarmantă a mortalității infantile, prin reducerea continuă a natalității și prin întinderea concubinajiilor, care au slăbit organizația familiilor și forța de rezistență a elementului românesc.

De aceea se impun măsuri energice, pe baza unui plan bine studiat, în toate direcțiile : social, economic, sanitar și cultural.

Populația românească din Banat trebue să fie salvată !

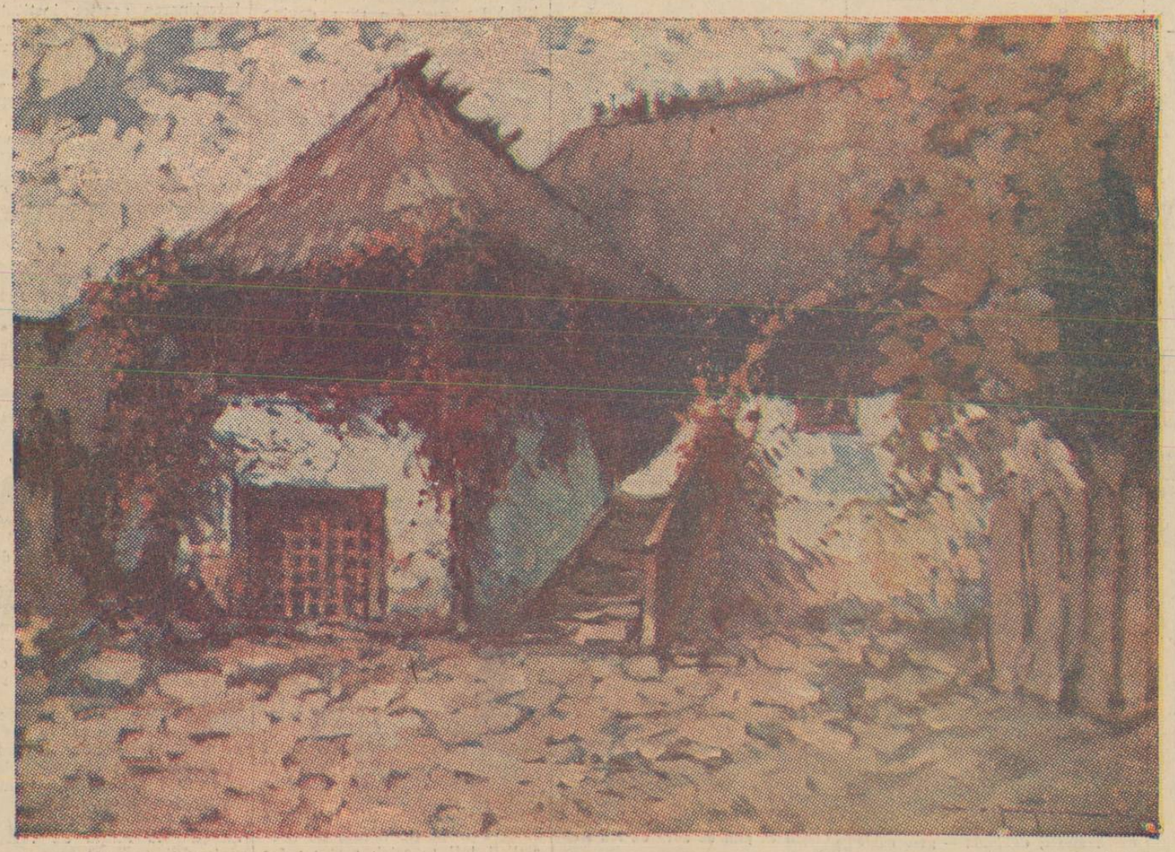

CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ — M. H. GEORGESCU

Rezultatele conferinței dela Bled

Conferința dela Bled — fără să fi avut nimic sensațional în ordinea sa de zi — a dovedit și de astădată solidaritatea statelor din Mica Înțelegere. Constatarea aceasta, oricât de banală ar fi — căci se repetă după fiecare conferință — merită să fie subliniată, în ciuda celor, care anunță mereu dezacorduri imaginare între membrii Micii Înțelegeri, în problemele ce interesează Europa centrală; ba chiar și „apropiata" dezagregare a acestui sistem de alianță.

Cu toate evenimentele ce s'au petrecut și schimbările ce au intervenit în Europa, în ultimii ani, Mica Înțelegere a manifestat capacitatea sa politică și forța sa de rezistență. Evident, că dacă n'ar fi răspuns și n'ar răspunde unei necesități politice superioare, ca și intereselor comune ale membrilor săi în legătură strânsă cu menținerea și asigurarea păcii în basinul dunărean, Mica Înțelegere n'ar mai fi avut rațiunea de a fi.

Orice sistem de alianță nu poate subsista, dacă n'are într'insul elementele esențiale de viabilitate, capacitatea de rezistență și voința de a-și îndeplini funcțiunea pentru care a fost creat.

Ori, sistemul de alianță defensiv al Micii Înțelegeri, fiind pus în serviciul păcii și deci urmărindu-se printr'însul o politică de consolidare a păcii și de colaborare între toate statele din sectorul central european, a dovedit, nu numai capacitatea de rezistență, dar și rațiunea existenței sale într'o epocă atât de frământată și într'o Europă expusă atâtor pericole.

La conferința dela Bled, pe lângă punctul de vedere comun ce s'a stabilit în ce privește noul regim internațional al Dunării, în urma acordului încheiat la Sinaia relativ la desființarea jurisdicției și a puterilor comisiunei europene, s'au examinat și raporturile Ungariei cu țările vecine. Se știe, că Mica Înțelegere a manifestat mai de mult voința de a contribui la stabilirea unor raporturi mai bune cu Ungaria, pe baza unei înțelegeri în care să se asigure reciproc voința de pace.

Cum Ungaria a stăruit mereu să i se recunoască dreptul de egalitate în materie de înarmări și a manifestat și ea dorința să întrețină raporturi mai strânse cu statele vecine, la Bled, reprezentanții guvernelor din Praga, Belgrad și București, au stabilit un acord, în care se recunoaște Ungariei egalitatea în materie de înarmări în schimbul renunțării reciproce din partea ei și a membrilor Micii Înțelegeri, de a recurge la forța armată. Făcând sacrificiul de a recunoaște Ungariei dreptul de egalitate în materie de înarmări, care înseamnă înlăturarea clauzelor militare și navale ale tratatului dela Trianon, Mica Înțelegere a voit astfel să afirme voința sa de a colabora la opera păcii, atrăgând și Ungaria în această direcțiune. Cu toate rezervele ce le avem de făcut în ce privește politica revizionistă maghiară, nădăjduim, că înșeși interesele Ungariei îi impun să țină seamă de mâinile amicale ce i s'au întins la Bled, cu toată lealitatea și cu sincera dorință de a se restabili între națiunile din bazinul dunărean, o colaborare — folositoare lor și păcii.

S'a mai discutat la Bled problema minorităților și chestia specială a evreilor, în cadrul intereselor locale și internaționale. Din cauza tratativelor dela Praga și a complexității chestiunii evreești, nu s'a putut ajunge la un acord definitiv, ci s'au făcut schimburi de vederi și propuneri. In toate problemele ce s'au discutat la Bled, ca și în acordul ce s'a stabilit cu Ungaria, reese, atât caracterul unitar al Micii Înțelegeri și spiritul de solidaritate al membrilor săi ; cât și contribuția prețioasă ce o dă acest viguros organism politicei internaționale bazată pe respectarea dreptului și asigurarea păcii pe continent.

Trei copii mor carbonizați

Varșovia, 23 (Rador). — Trei copii în vârstă de 8, 10 și 14 ani, au murit carbonizați într'un incendiu care s'a declarat în satul Siedliszcze din apropiere de Lublin.

—xXx⊙●⊙xXx—

Sudul Poloniei amenințat de inundații

Varșovia, 23 (Rador).— In urma ploilor necontenite care cad de două zile, apele au crescut într'un mod îngrijorător în provinciile din sudul Poloniei. Unele cursuri de apă au depășit cu mult nivelul maxim.

In câteva localități comunicația autobuzelor este întreruptă. In apropiere de Skawce, în districtul Wadowicze mai multe case au trebuit să fie evacuate. Domnește teama de inundații.

—xX⊙●⊙Xx—

Moartea unui general italian

Roma, 23 (Rador). — Generalul Fausto Vandelli, din miliția fascistă, a încetat din viață la Recanati.

El s'a îmbolnăvit în Spania națională, unde fusese ca voluntar.

—xX⊙●⊙Xx—

Rebeli greci condamnați la moarte

Atena, 23 (Rador). — Agenția telegrafică elenă anunță că Curtea Marțială din Canea a condamnat la moarte cinci rebeli cari au participat la mișcarea revoluționară din 29 Iulie 1938.

Șase acuzați au fost condamnați muncă silnică pe viață, doi rebeli au fost condamnați la 20 de ani muncă silnică, 2 la 15 ani muncă silnică, 3 la 10 ani închisoare, 3 la 4 ani închisoare și 24 la 2 ani închisoare.

Tribunalul a pronunțat și 25 de achitări.

Structura etnică a Cehoslovaciei

de R. SEIȘANU

Pretențiile germanilor-sudeți n'ar fi provocat atâtea discuții și îngrijorări, dacă anumiți factori politici și psihologici nu interveneau să le complice și agraveze.

Dintr'o simplă discuție între conducătorul partidului german zis al „sudeților" și guvernul cehoslovac, — discuție de ordin politic intern, privitoare la situația minorității respective, — ea s'a transformat într'o problemă cehoslovacă și apoi într'o problemă europeană. Așa se explică prezența lordului Runciman, la Praga, în calitate de mediator și de pacificator.

Cum s'a ajuns la această complicație ?

Baronul Axel von Freitagh-Loringhoven, într'un articol publicat în „L'Esprit International", recunoaște, că azi problema germanilor sudeți este pe planul întâi. Pentru ce ? El răspunde :

„Această problemă este strâns legată de aceea a tuturor celorlalte naționalități ne-cehe din Cehoslovacia și care pune, în acelaș timp, problema formei constituționale acestui stat".

Așa dar, s'a urmărit și se urmărește de către cei interesați, să se pună în discuție, odată cu cererile germanilor-sudeți și situația celorlalte minorități, în legătură cu „problema formei constituționale a statului cehoslovac".

Să examinăm — mai întâi structura etnică a Cehoslovaciei și apoi situația în care se găsesc azi naționalitățile și minoritățile sale.

Cehii și Slovacii formează majoritatea populației țării. Ei reprezintă o proporție de 62,2 la sută, față de 33,8, minorități.

Care este repartiția minorităților etnice ?

După recensământul din 1930 sunt :

3.231.000 Germani, 692.000 Maghiari ; 549.000 Ruteni ; 186.000 Evrei ; 81.000 Polonezi; câteva zeci de mii de Români și alte naționalități.

Această puternică reprezentare a minorităților se explică, nu numai prin modul cum s'a constituit statul cehoslovac, prin combinarea principiilor naționale și a auto-determinării cu drepturile istorice și interesele economice și strategice, dar și prin procesul de interpenetrațiune al raselor și naționalităților în acest sector al Europei centrale, ce a îngăduit, prin poziția sa geografică și caracterul său de tampon și coridor, infiltrațiuni și colonizări de diferite neamuri.

Germanii, care formează massa cea mai compactă și puternică, sunt îngrămădiți în zona frontierelor Boemiei, în vecinătate și în continuitate teritorială cu frații lor din al III-lea Reich.

Mai sunt apoi grupe de germani în Moravia și Silezia.

Cei dintâi, — Sudeții — fiind massați în șase grupe compacte de-alungul frontierelor Boemiei, au suferit și suferă mai mult puterea de atracție a statului german, ce s'a accentuat, după realizarea Anschluss-ului.

Cei 692.000 de maghiari locuesc în părțile orientale și sud-orientale ale Slovaciei și Rusiei subcarpatice, în trei zone apropiate de frontiera Ungariei. Rutenii formează majoritatea populației Rusiei sub-carpatice dela extremitatea orientală a Cehoslovaciei.

Polonezii constitue aproape 12 la sută din populați... ținutului Sileziei atribuită Cehoslovaciei, în 1920, de conferința ambasadorilor din Paris, în regiunea Ceski-Tesin.

Dintre cei 186.000 de evrei, jumătate sunt stabiliți în Rusia sub-carpatică, iar ceilalți sunt împrăștiați în diferite provincii.

(Continuare în pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

Moartea teatrului?

de RENE SAIVE

Paris, August

De câțiva ani în șir, soarta teatrului francez inspiră cele mai mari îngrijorări. Va muri oare teatrul ? Faptul nu e sigur, din fericire. In tot cazul, teatrul este destul de bolnav.

Epidemia pare că și-a început ravagiile în provincie. Se citează, bunăoară, cazul unui foarte mare oraș, capitală de provincie, care mai acum douăzeci de ani avea două teatre remarcabile de comedie, un teatru de operetă și un „mare teatru" consacrat operei. Imediat după războiu, două din aceste săli au fost nevoite să-și închidă porțile. Azi, n'a mai rămas decât „marele teatru". Și încă acesta nu joacă decât de trei ori pe săptămână : o seară de operă, o seară de operă comică și o seară de comedie.

Față de această situație, suntem îndreptățiți să credem într'o catastrofă. Dar ce să mai spunem de orașele mici?

De curând, unul din prietenii mei s'a întors dintr'o subprefectură din centrul Franței. „Și aceasta, în 1914, își avea teatrul,— îmi povestește el. Și în acest teatru se dădeau, pe atunci, comedii și operete cari erau adesea de bună calitate. Războiul a închis teatrul. Nimic mai firesc. Dar odată cu încheerea păcii, teatrul nu s'a mai redeschis. Totuș, timp de câțiva ani, trupele în turnee erau de ajuns ca să facă cunoscute locuitorilor subprefecturii noastre noutățile parisiene... Vai ! de vreo 6 sau 7 ani, turneele scădeau în fiece stagiune. In anul acesta, micul nostru teatru nu și-a deschis porțile decât o singură dată. A fost, de altfel, un dezastru : abia dacă se aflau 12 persoane în sală !"

Nu se poate spune că la Paris dezastrul e atât de mare. Totuș, numărul sălilor cari o duc greu este foarte mare.

Exemplul cel mai izbitor ne e dat de teatrele municipale : e vorba de săli aparținând orașului Paris și subvenționate de el. Iată aceste teatre: teatrul Sarah Bernhardt, Gâité Lyrique și teatrul du Châtelet.

Care este situația lor ? La drept vorbind, nu e de loc strălucită.

Cel dintâi, după diferite neplăceri și câteva dificultăți de ordin financiar, a încercat să-și ducă zilele sub direcția unei asociații de artiști. Eșecul a fost dureros. Asociația și-a cedat locul altei trupe, care a repurtat oarecari succese... prin împărțirea de bilete de favoare. Azi, teatrul — unul dintre cele mai mari ale Parisului, — este închis. Cine știe când se va redeschide ?

Exact în fața teatrului Sarah Bernhardt, teatrul Châtelet a cunoscut zile mai fericite. E sala marilor înscenări ; se joacă în prezent vechiul și inepuizabilul succes : „Ocolul lumii în 80 de zile" de Jules Verne. In aparență, totul merge bine...

In aparență ! E de ajuns să

(Continuare în pag. 2-a)

Invățământul practic în ținuturile alipite

de N. BATZARIA

Cele două articole ce am publicat în „Universul", în legătură cu noua organizare a învățământului și în deosebi cu sporirea numărului de școli practice, mi-au prilejuit o mulțime de scrisori. Unele din aceste scrisori sunt dela persoane, care au prieperea și experiența necesară în materie. Le mulțumesc pe această cale pentru observațiile lor judicioase și pentru datele importante, ce au binevoit să-mi pună la dispoziție. Aceste observații și date vor fi folosite în articolele ulterioare.

In rândurile de față, ținem să scoatem în evidență deosebita importanță cu caracter economic și național, ce prezintă școalele de învățământ practic pentru ținuturile alipite. Ba chiar, restrângând cercul cercetărilor noastre, astăzi ne ocupăm de importanța acestor școli numai pentru Banatul românesc.

Se știe că în Banat avem țărănimea română cea mai înstărită. Gospodari de veche tradiție, oameni harnici și agricultori, cari nu s'au lăsat stăpâniți de rutină, românii țărani ai Banatului au ajuns la o bună stare materială și la un standard de viață, la care dorim să ajungă toți țăranii de pe întregul cuprins al României.

Scriind acestea, nu uităm, cum se spune, partea cealaltă a medaliei. Nu uităm și nu putem uita că bunăstarea materială a țărănimii române din Banat este plătită cu un preț cum nu se poate mai dureros: cu un deficit de nașteri față de decese. Decât, partea aceasta nu intră în cadrul cercetărilor noastre de astăzi.

Așa dar, fapt este că țăranul român din Banat se bucură de o situație materială destul de mulțumitoare. In Banat, trăesc însă și minorități etnice: șvabi, unguri, sârbi. Nici starea materială a acestor minoritari nu este rea. Despre șvabi chiar se poate spune că stau mai bine decât românii.

Oricum, dacă putem fi mul-

Continuare în pag. 2-a)

In corpul ziarului :
La Ultima Oră:

Comunicatul oficial asupra lucrărilor conferinței

Legațiile din București și Belgrad vor fi ridicate la rangul de ambasade

Uzinele dela Dobrești au devenit proprietatea primăriei Capitalei

Conferința Micii Înțelegeri

Regii Stoiadinovici, Krofta și Petrescu Comnen pe peronul gării Bled

Artileria grea germană în poziție de trage re la manevre